

17.52x18.96	1/2	עמוד 22	ישראל היום! - השבוע	24/08/2018	64933250-2
בקצה העולם - מאת קתרין פולא - 70076					

שוחה נגד הזרם

קתרין פולאן יצאה לעבוד בספינות הדיג הקפואות של אלסקה ● ספרה, הכתוב בקצב מסחרר, מתאר את תעשיית המזון הקשוחה ואת הדיג המודרני - ולא מתפתה לגלוש לעיסוק בשוויון מגדרי

רונן דורפן

חשודים, עם רקע לא ברור. ולפולאן יש הבדל נוסף מאותן נשים כובשות אוקיינוסים ופסגות. אם היא רוצה למכור ספרים, היא צריכה לכתוב ספר בעל איכויות אמיתיות. הרי מי ירצה לקרוא ערימת קלישאות על רוח האדם מרויחות בדם דגי הבקלה?

אלא שלפולאן יש יתרון נוסף: אינטואיציה נשית. היא בהחלט מגרה באיטיות את הקורא, שמהעמוד הראשון של הספר שנפל ליידי שואל את השאלה הכי ברברית ובסיסית – "מה הצרפ"תייה הזו מחפשת בדיג באלסקה?" את הרמזים היא מפזרת באיטיות של שף, שמבין שאסור להשתולל עם התבלינים. בתחילת הספר מופיע לרגע דייג בודד דווקא בסיאטל, ואז הוא נעלם כלעומת שבא. ובעוד ההסברים הטריטוריאליים נדחים כמעט בנזיפה – היא זורקת פנימה לעלילת ספרה תובנות ורמזים לגבי האובססיה שלה למוות.

ב-1952, בעולם האופטימי של אחרי המלחמה, ארנסט המינגוויי שכלל והרחיב כתבה עיתונאית שבתחילה כתב לעיתון, והפך אותה לסיפור הדיג המפורסם מכולם – "הזקן והים". המינגוויי לא ברח משום קיום משעמם. הוא היה ילד עשיר שכבר התאגרף, נלחם בשתי מלחמות עולם ומלחמת אזרחים, חרש את אפריקה, הסתודר עם חכמי פריז והתחתן והתגרש והתחתן והתגרש והתחתן. ומנקודת המבט הזו המינגוויי כתב על חייו של דייג קובני הנאבק בדג גדול ביים.

המינגוויי כתב ספר תיאורטי נפלא ומזוקק. מזג האוויר נאה, לרג אין מחיר ושיחות הדייגים הן על גדולתו של חובט הבייסבול המופלא ג'ו דימאג'יו. הספר זיכה את המינגוויי בפרס פוליצר ובפרס נובל לספרות, ומנקודת המבט הכמעט אלוהית הזו הסופר זיקק אמירות על החיים מתוך שלל אנקדוטות טריטוריאליות. הספר הוא במידה רבה סיכום יצירתו של המינגוויי.

פולאן לא כתבה לפני ספרה זה. כל כך נטולת מעמד ספרותי שמתרגמים והוצאות לוקחים לעצמם את החירות לשנות אפיינו את שם הספר – הוא נקרא "הימאית הגדולה" במקור, אישה

נשות הרור הזה, בין שהן פמיניסטיות מוצהרות או מי שכבר בזות לפמיניזם מעמדה של כוח, מגיעות או חותרות להגיע לכל מקום שהיה נחלת הגברים בעבר. בצדק רב, כמוכן. הן כבשו הנהגת מדינות חשובות ומקבלות את מעמדן הראוי באקדמיה ובתרבות ההמונים ובספורט. נותר כמוכן המון מה להשיג, אבל מלבד הרת, קשה כבר לחשוב על תחומים שהם לגברים בלבד.

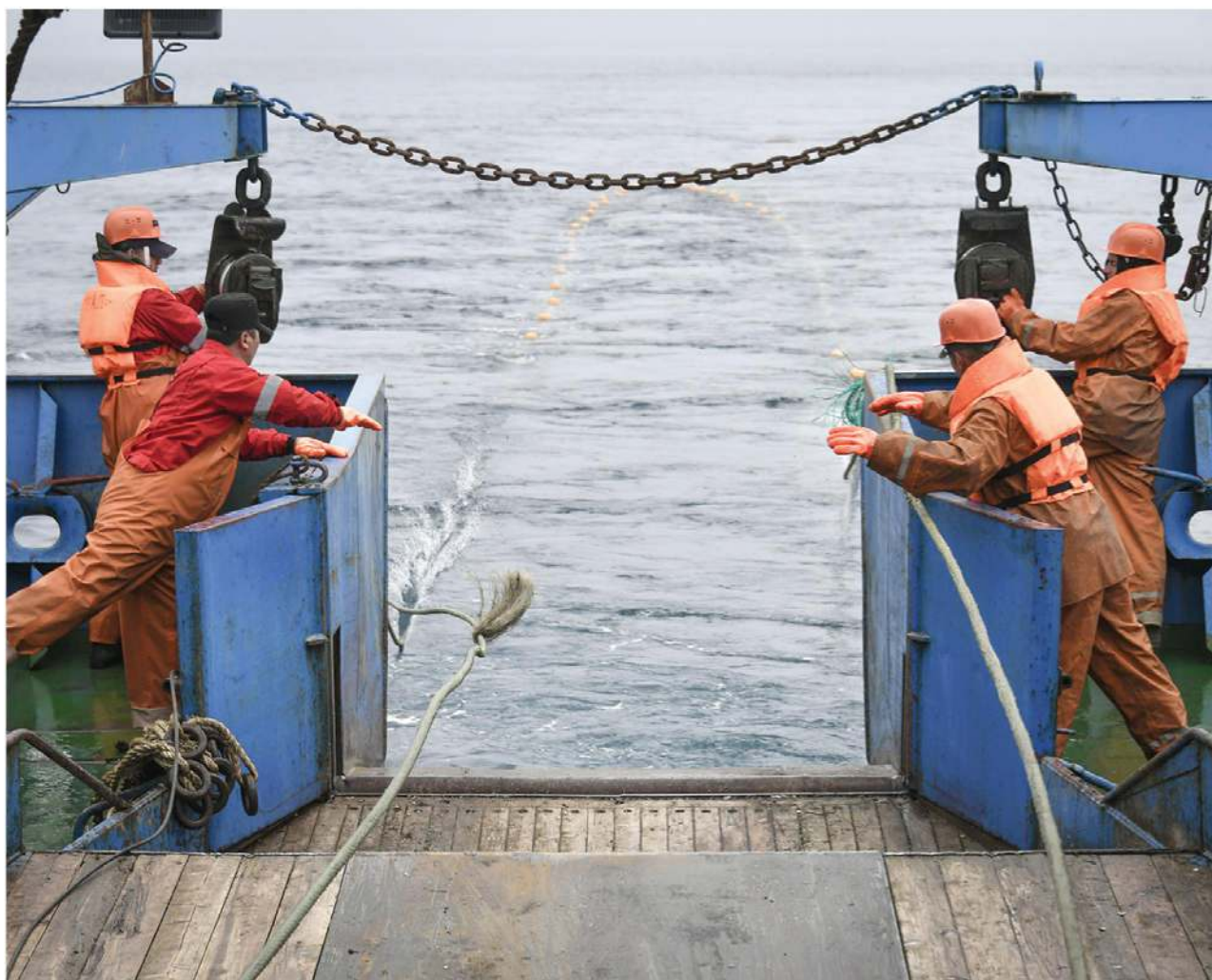
מבחינה זו קשה קצת למקם את "בקצה העולם", ספרה האוטוביוגרפית-יחלקית של הסופרת הצרפתייה קתרין פולאן, בתוך איזושהו שיח על שוויון. כי פולאן לא חיפשה לעצמה פריבילגיה מיוחדת שהיתה שמורה לגברים; היא ביקשה קיום שגם לגברים הוא גבולי ולא זוהר ולא מתג"ל מל באופן יוצא דופן: חיי הדיג הקשים בספינות הדיג של אלסקה, כשהסכנה אורבת לה גם מספינות משמר חופים משום שהיא עובדת לא חוקית. מכל ה"שוויונים" שבעולם פולאן חיפשה דווקא את ה"שוויון" הזה.

גרטרוד אדרלה היתה האישה הראשונה לשחות את מצר הלמאנש בין אנגליה לצרפת. איימי ג'ונסון טסה לאוסטרליה בטיסת יחיד במ"טוסי שנות ה-30 של המאה שעברה. ג'ונקו טבאי טיפסה על האוור"סט. נעמי ג'יימס הפליגה לבדה סביב העולם בסירת מפרש. תהילת עולם המתינה לכל הנשים הללו כשהן שבו לארצן, לאחר שהוכיחו משהו אמורפי וחסר משמעות לחלוטין.

פולאן היא אפילו לא "האישה הראשונה" או "האישה היחידה" בקודיקה, אלסקה. יש עוד נשים שחוות את הקיום הקשה כי הן פשוט חיות שם. היא לא נאבקה בטבע במלוא הדרו, והחומרים שמהם מורכב האתגר שלה הם לא פסגות הרים או החלל, אלא מאות דגי בקלה רעילים שצריך להמית במהירות ולרוקן מקרביהם באבחות סכין על הסיפון. זהו גם צורך לשרוד כלכלית בעבודה המתגמלת לפי הקיי"וגרם, ומענישה על נזק לציוה. וה"טבע" הוא גם לתמרן בין גברים

17.18x21.43	2/2	עמוד 23	השבוע - ישראל היום!	24/08/2018	64933249-0
בקצה העולם - מאת קתרין פולא - 70076					

צילום: Gettyimages

כתיבה נטולת שלוה, למרות הים המהורהר. דייגים בפעולה באלסקה

הגיבור, והקורא, נורקים מעשית אל כל המקומות על שרשרת המזון – הכנת ציוד, צביעה, תחזוקת ספינות, חיתוך דגים ומפעלי שימורים. זה לא משעמם כי זה פשוט וזה מוכן – זה דיג ולא הנדסת טילים. אבל הים, גם במצבו המורדני, מושך ומעורר כמיהה והרהור. הוא מסעיר כמו שהיה ב"הוקן והים" או במסעות אל הלא נודע של קולור מבוס, ואסקו דה גאמה או קפטן קוק. הים של היום אינו רגוע ואינו מרגיע. הוא בטח לא רומנטי; הוא דווקא הניגוד לשלווה שעל היב"ש. ובהתאם: ספר הוא לא לחופשה מול הים, בטח לא לפני ארוחת דגים, הספר הוא ליומיום. והנה אירוניה: נכון לעכשיו, פולאן לא עובדת על ספר נוסף. אחרי שנים בטבח הדגים ההמוני בים, היא רועת צאן בפרובנס, ומממשת קיום של הרמוניה עם בעלי חיים על היבשה. ●

בקצה העולם / קתרין פולאן

מצרפתית: לי עברון, כתר, 320 עמ'

בים" באנגלית, ומשום מה בעברית התגלגל ל"בקצה העולם". אבל פולאן היא הדייגית; היא באמת ענייה, ומקבלת זריקות אנטי-ביוטיקה אחרי פציעות. בים של המאה ה-21 דייגים רגילים בגלל חובות, ומפסיקים לרוג בגלל כוחות השוק. הם מתים מהרעלות ולא מגל גדול ונשגב. האריסטוקרטיה לא מספרת לצווארון הכי חול על החיים עצמם.

ההצלחה של "בקצה העולם" לא מפתיעה במיוחד. הקצב שלו מהיר, ובעולם של גירוים הוא לא נכנס למחוזות הפילוסופיה הע"מוקה שמביא עימו הים. כתיבתה של פולאן נטולת שלוה, כמעט אנטיטזה למלאכת הדיג העצמאי, הדורש סבלנות ואף שעמום. הכל בהול: סירת דיג נתקלת בלהקה, והקרב הוא לא מול הדגים שגורלם נחרץ, אלא מול ההספק הכלכלי הנדרש. עונת דיג אחת זולגת לזו שאחריה; מבקלה לסרטנים ולסלמונים. דמויות באות ויוצאות מה"עליה, כי ככה זה בחזית תעשיית המזון של העולם. הפוגות לאהבה ומחשבות ותוכניות יש בספרה של פולאן במשורה.